СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 193. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 20. серпня, 1926. VOL. XXXIV. No. 193. Jersey City, N. J., Friday, August 20. 1926. THREE CENTS

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ОБСТОЮЮТЬ ДАЛЬШЕ РОЗОРУЖЕННЯ

ПЛЕТСБУРГ, Н. Й., 18. серпня. — В церемонії, яка відбулося в память Томи Мекдонова, команданта американської фльоти, який остаточно розбив британійську фльоту в битві на Лейк Чемплен 112 літ тому назад, взяв участь секретар стейту Келлог та виголосив перед представниками влади і війська промову. Секретар Келлог, який репрезентував президента Кулиджа, сказав, що американський нарід, згадуючи про давну битву, приглядається тепер дуже пильно розорунжій конференції в Женеві, яка має вкоротити збросння держав. Америка заявляється за як найдальше йдучим розорунженнєм, противна одначе тому, щоби піддавати себе якійсь інтернаціональний контролі. Американський уряд повитав би дуже радо думку поширення розорунжої конференції в Вашінгтоні на кораблі інших кляс, як ті, що до яких відносилася тодішна конференція.

Згадуючи про давну боротьбу Америки з Англією, секретар Келлог підніс, що не можливо собі тепер навіть увидіти, щоби ще могло колись статися щось такого, що могло би спричинити нову війну між тими двома народами.

КУЛИДЖ ОБІЦЯЄ ФІЛІПІНАМ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.

СІБУ, Остров Сібу, 18. серпня. — Підчас обіду в честь Кармі А. Томсона, відпоручника президента Кулиджа, призначеного до розслідження відносин на Філіпінах, сенатор С. Осмена, відомий як речник Філіпінців, заявив, що будучи в Вашінгтоні чув він від президента Кулиджа, що уряд усунеться з Філіпінів ,як тільки відносини на островах поліпшаться до тої міри, що Філіпіни будуть економічно самостійні і незалежні від посторонніх держав. Кулидж заявив далі, що власне в тій ціли висилає він свого довіреного чоловіка полковника Томсона. Уряд далі той думки, що по дохожденнях обі сторони повинні вибрати по 5 делеґатів, які повинні відбути сесію і вирішити всі спірні справи. Їх рішенню повинні піддатися обі сторони. Тревба доконче усунути непевність і уможливити приплив чужого капіталу до краю.

ЕПИСКОПИ ЗВЕРТАЮТЬСЯ З ПЕТИЦІЄЮ ДО КАЄСА.

МЕКСИКО, 18. серпня. — Цілком несподівано появився апель мексиканських католицьких епископів, звернений до уряду та взиваючий його станути на становищи давних президентів, які узнавали рівнож релігійні обмеження, обняті конституцією за кривдячі католиків та дозволяли на петиції в справі переведення зміни конституції. Вони твердять, що сам президент Каєс признав їм право петиції, тому вони вибирають ту дорогу, яка одинока може привернути спокій краеви.

Президент Каєс не буде мабудь відповідати прямо на цю петицію, а тільки зазначить, що закон мусить бути виконаний.

Епископат підносить, що це неправда, будьто би священики були винні за релігійні розрухи.

Епископ Діяц, оголошуючи лист епископату, сказав репортерам, що тільки час може дати відповідь на те, що з того всього вийде.

ДЕМПСИ ТАКИ БУДЕ БИТИСЯ.

НЮ ЙОРК, 18. серпня. — В ночи дня 23. серпня відбудеся боротьба Демпсія з Дж. Тунней о чемпіонство в Филаделфії в стадіом на виставовій площі. Демпсі мав битися в Ню Йорку дня 16. серпня, але лайсенсовий комітет нюйорської атлетичної комісії не дав йому дозволу. Пенсилвенійська комісія дала свою згоду, за мечом заявився говорнор Пиншов і мейор Кендрик. Супроти цего нема вже ніякої перешкоди і меч відбудеся.

НАФТОВИЙ СКАНДАЛ ЗНОВА ПЕРЕД СУДОМ.

ВАШІНГТОН, 16. серпня. — Голосний в своїм часі процес, який повів уряд проти бувшого секретаря внутрішних справ Фолла, Едварда Догени і Синклера в справі нафтових теренів, опинився тепер в апеляційнім суді дистрикту Колюмбія.

АМБАСАДОР ГЕРРИК ТВЕРДИТЬ, ЩО ФРАНЦІЯ ЕКОНОМІЧНО СИЛЬНА.

НЮ ЙОРК, 17. серпня. — На кораблі „Мавретанія" прибув з Парижа американський амбасадор Геррик та заявив кореспондентам, що Франція не є така бідна, як тут думають. Він твердив, що вона економічно сильна і здорова, а найкращий доказ того є та обставина, що в Франції працює 2,000,000 робітників-чужинців.

Французьке правительство було дуже зажурене тим, що тут писали про те, як трактують Французи Американців. В тих писаннях було богато пересади. Правда, що деякі Американці заховуються в Европі не дуже гарно, але на те нема ради. Хто був дурнем в дома, остане ослом і в Европі.

ВИХОДЯТЬ ЗАМУЖ І ТРАТЯТЬ ПО $100,000.

ШИКАГО, 17. серпня. — Богумір Криль, композитор і музик, обіцяв обом своїм дочкам по $100,000, коли вони віддадуться музиці і не вийдуть заміж перед 30 роком життя. Та одна дочка не видержала і вийшла, а тепер друга залюбилася і донесла йому, що в осени виходить заміж. Батько пожелав їй всего найліпшого, але пригадав їй, що не дістане $100,000. Та це не помагає.

СВІТСЬКА НАУКА ПРО МОЙСЕЯ.

В руїнах старого храму на горі Синайській відкрив англійський учений Флайндерс Петрі камяні скрижалі з написами, котрих не міг перечитати. Але німецький учений Ґрім перечитав їх і оповістив вислід своєї праці. Показується, що на горі Синай були тому 3,700 літ копальні, котрі належали до Єгипту. В них працювали Жиди. Начальник робіт називався Мозе. Свій памятник посвятив він жінці фараона Тутмеса III, дочці Тутмеса I., що називалася Гатсепсу. По смерти свого чоловіка вона після єгипетського права правила державою 50 літ (від 1501 до 1449 перед Христом). А що правила як добрий господар, то на всіх образах малюють її з бородою. На памятнику Мозе написано: „Ти, любеана, витягнула мене з ріки Нілю". На Синаю був також храм Бога „Сапду", по семітськи „Ягу". До його культу вживано також тернового корча. Дати уродження й инші обставини, що відносяться до Мойсея й начальника робіт „Мозе" — годяться. Цариця Єгипту Гаатсепсу, ще будучи дівчиною, подорожувала з батьком своїм по тих околицях Єгипту, де жили Жиди. Там вона і виратувала малого жидівського хлопчика, котрого опісля виховала на своїм дворі. Само імя „Мозе" означає в єгипетській мові „прибраний син". Ті відкриття світських учених вповні підтверджують правдивість біблійного оповідання й додають цікаві подробиці про дивну долю Мойсея, провідника жидівського народу.

ХАЙ ЖИВЕ МІЛІТАРИЗМ!

У румунськім парляменті прийшло до рідко непарляментарної сцени: полковник префект вибив на коридорі по лиці одного з послів за критику його поведінки підчас виборів.

БУНТ ЦИРКОВИХ СЛОНІВ.

В неділю пополудни (1. с. м.) жителі західної части Едмонтону мали неабияке видовище. Підчас перевозу цирку з С. П. Р. стації на виставову площу 14 слонів, перестрашених гавканнєм собаки, повривалися від возів і повтікали в місто. Підчас проходу наробили циркови на кількасот долярів шкоди. Поломали курники в загальнім шпиталі, комусь витягнули стовпи з веранди, потратували городи, плоти, тощо. Циркова служба назбирала кілька міхів хліба і так аж пізно в ночи вдалося попутати слонів і завести на місце.

ЧИСЛО ЖЕРТВ АЛЬКОГОЛЮ ЗРОСЛО ДО 40.

Число жертв деревляного алькоголю, який продавали онтарійські бутлегери, зросло до 40 осіб. З того 18 умерло в Канаді а решта по американськім боці. По енергічнім слідстві онтарійська поліція арештувала вже десять бутлегерів, в більшости синів Ізраїля, яких судити будуть вже не за незаконну продаж алькоголю, але за убийство.

БУДУТЬ ПИТАТИ СТАРШИХ ПОСЕЛЕНЦІВ.

Чи Альберта прийме більше Духоборів на свої землі, буде залежати від згоди поселенців в Піс Рівер дістрікті, до котрих правительство Альберти в тій справі звернулося. Премієр Бравнлій запитений, що думає про колонізацію около 5,000 Духоборів в Піс Рівер, які зробили просьбу на поселенне, відповів, що вперед мусить засягнути думки мешкаючих вже там поселенців инших народностій, а також мусить спитати правительство Саскачевану, де Духобори мали свої великі колонії, а з котрими власти мали деякий клопіт.

ПРАВИТЕЛЬСТВО БУДЕ ПРОДАВАТИ БУЙВОЛИ.

Домініяльне правительство виставить в короткім часі на ліцитацію продаж два тисячі буйволів, які пасуться в Вейнврайт парку. Помимо того, що 1,600 їх вислано в північні ліси минувшого року, а два тисячі сего року, буйволи в Вейнврайт парку так розмножилися, що не мають вже де пастися. Мясо з буйвола (бофало) дуже смачне і нема сумніву, що їх публика скоро розкупить.

ПРИЗНАВСЯ ДО 14 УБИЙСТВ.

В Сієтл, Ваш., арештовано 2. серпня якогось Канадійця Тома Смита, родженого в Онтаріо, котрий признався, що замордував щонайменше 14 осіб в цілях рабунку. Свою карієру зачав Смит, маючи 11 літ, коли то обрабував стор в Салмон Арм, Б. К. Відтак убив 2-ох секційних робітників і зрабував у них 4 тисячі долярів. Найбільше жертв має на совісти підчас землетрусу в Сен Франціско. Каже, що улюбленим його заняттєм було робити на живих і рабувати у женців зароблені гроші.

ДО ЧОГО ВЕДЕ ЗАЗДРІСТЬ.

З заздрости пострілив в Келґарах якийсь 29-літний Едвардс дівчину Бет Літл, і свого суперника, 23-літного Гарі Пірса, а відтак сам застрілився. Пострілені молодята будуть жити, помер лише сам Едвардс.

ЮВІЛЕЙ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МУЗЕЮ.

Полтавський державний музей готується до святкування 35-річчя свого істнування. З нагоди цього ювілею випускається спеціяльного збірника та впорядковується виставку роботи музею за 35 років. В святкуванні братимуть участь представники ріжних наукових установ та організацій Радянського Союзу.

НОВІ РУКОПИСИ Л. ГЛІБОВА.

Державний Музей дістав неопубліковані ще твори відомого українського поета-байкаря Леоніда Глібова. Рукописи передав до музею син поетів, Олександер Глібів. Музей закінчує впорядкувати куточок Леоніда Глібова, який утворюється в звязку з століттям з дня народження поета, що припадає на лютий 1927 року.

„КАРПАТОРОСИ" НА СЛУЖБІ ЧЕХАМ.

Діяльність „руських" помічників в чехізаторській праці на Підкарпатті що дня виясняється перед широкими верствами українського населення Підкарпаття. Кожному стає ясно, що читальні та ріжні товариства ім. Духновича, це є не що инше, як посередниці бюра-чехізаторів на Підкарпаттю. Тож і не дивно, що з кожним днем число прихильників Духновичовських читалень то-що зменшуеться. Виступають з членства в цих товариствах цілими громадами, оповіщуючи про свій вихід у пресі.

Так селяни села Старого Давидкова склали листа до редакції газети, в якому за богатьома підписами вони повідомляють: „В нашому селі з нашим вступленням з читальні нема вже ніякого в „Обществі ім. Духновича", яке є найбільшим настроєм чехізації на Підкарпатській Україні. Ми самі будемо вчитися літератури нашого українського язика без учителів, бо вони разом з попами вступили до „Общества ім. Духновича" і починають нас чехізувати. Того ми ані одному чесному нашому Українцеви не бажаємо. Досить нам жаль, що наші українського походження вчителі хотять нас чехізувати. Геть з чехізацією, хай живе наш милий український язик! і т. д. Підписи".

ЗГОРІВ ЕЛЕВЕЙТОР.

Підчас бурі, яка шаліла над місточком Беліс, Альта, в суботу 31. липня, грім вдарив в елевейтор Брітіш Америка Грейн Ко. і спалив його до тла. Мешканці місточка безрадно приглядалися пожарови, не могучи нічого вдіяти.

В АКАДЕМІЇ НАУК У КИЇВІ.

Історично - фільольоґічний Відділ УАН утворив комісію студіювання візантійського письменства та його впливу на Україну. Голова Комісії — акад. Ф. Мищенко, заступник — Г. Сагаро. До складу Комісії ввійшли тт.: акад. О. Новицький, М. Макаренко, В. Іваницький, В. Крижанівський, Барвінок, Могілевський та инші.

Академія Наук звернулася до вищих урядових органів України з просьбою негайно оголосити цілу територію коло Печерської Лаври окремим музейним городком.

УАН має придбати цінну книгозбірню. Спільне зібрання АУН ухвалило придбати для спільної бібліотеки УАН величезну дуже добре дібрану книгозбірню небіжчика академіка (історика) В. Іконникова.

УАН звернулась до мистецького обєднання „Березіль" з пропозицією передати їй театральний музей обєднання. Цю справу вже погоджено: складено комісію, що почала передачу експонатів. Збірка „Березоля" має стати за основу великого театрального музею всеукраїнського значіння.

МАЙНЕРСЬКИЙ СТРАЙК ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ДО КІНЦЯ

ЛОНДОН, 18. серпня. — Відпоручники майнерів уповновважнили екзекутивний комітет майнерської федерації до пертрактації в справі зліквідовання страйку, який зачинає висити до майнерських хат крайну біду. Найбільш крайний опозиціоніст Кук звернувся сейчас до організації власників майн в справі назначення спільної конференції. Дуже це всіх здивувало, бо думали, що Кук звернеться до уряду. Премієр Болдвин ждав на це. Кук одначе тої думки, що безпосередні пертрактації доведуть скорше до цілі.

З того кроку надіються загально дуже скорого закінчення страйку.

НІМЕЧЧИНА ХОЧЕ ВІДКУПИТИ ВІД БЕЛЬҐІЇ ЗАБРАНУ ЗЕМЛЮ.

БЕРЛІН, 18. серпня. — Мимо урядових заперечувань, загально твердять, що ведуться пертрактації між Бельгією і Німеччиною в справі двох міст: Мальмеді і Евпен, які з стратегічних зглядів мусіла Німеччина відступити Бельгії на підставі верзальського договору. Супроти цего, що льокарненський договір забезпечує достаточно Бельгію, ті два міста не відгравають поважної ролі. З того хоче скористати Німеччина і ті міста відкупити. На те годиться бельгійський уряд, який хоче знова в той спосіб підратувати державний скарб. Не знають тільки, як будуть задивлятися на те другі держави. Спротив чути вже тепер з деяких французьких кругів, які твердять, що Німеччина відкупове ті міста в инші цілі, а саме, щоби в той спосіб мати претекст жадати звороту кольоній і т. п., і доказати нонсенси верзальського договору.

ПРОТИ БІЛОГО ХЛІБА.

ПАРИЖ, 18. серпня. — Премієр Поанкаре президіював на нарадах комісії в справі подешевіння життєвої стопи. Франк піднісся в своїй вартости, а дорожня яка була, так і осталя. До кінця сього року і на слідуючий рік не вільно буде випікати чисто пшеничного хліба. Домішка до муки мусить виносити найменьше 10%. В той спосіб обмежиться довіз збіжа, а тим самим піднесеться валюту. Рівнож будуть видані дуже острі зарядження відносно збіжевої спекуляції.

СОЦІЯЛІСТ ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКІ ГАРАЗДИ.

ЖЕНЕВА, 18. серпня. — М. Шнайдер, один з найрадикальніших соціялістів, повернув щойно з Росії до Берна і оголосив памфлет про свої враження з побуту у совітів. Він каже, що стрічав богато швайцарських робітників, які покинули рідну землю і поїхали до Росії шукати щастя. Всі вони були би раді, колиб могли назад вернути. Як би так швайцарські робітники мусіли працювати в таких услозинах, як совітські, мали би ми тут певну революцію.

САМОВБИЙСТВО МАТЕРИ І ТРОХ ДІТЕЙ.

ЛОНДОН, 18. серпня. — В місцевости Патмор Гедс представився сусідам страшний вид, коли ввійшли до хати Моссис Гельзе і побачили на гаках повисні діти і її саму та три листи на столі.

Вона була розведена з чоловіком від 1919 року. Чоловік посилав на утримання і мав судовий дозвіл мати у себе кожного року свої діти через один місяць. Дітий було двоє, а в 1921 році прийшло третє. Допера сего року зажадав отець перший раз, щоби діти приїхали до него та прислав для них гроші на дорогу. Мати, боячися встиду перед дітьми, які розповідять певно батькови, що в дома залишилася третя мала дитина, скінчила життє самовбийством, разом з дітьми.

ЗАБИЛИ ЕСПАНСЬКОГО СВЯЩЕНИКА.

НЕНКОВ, Хіни, 18. серпня. — Францішканську місію повідомлено, що жовніри з армії генерала Ченга забили еспанського священика о. Майкеза.

АРЕШТУЮТЬ ЕКС-ПРЕМІЄРА.

АТЕНИ, Греція, 18. серпня. — Арештовано М. Папанастазіона, бувшого премієра і лідера грецької демократичної партії. Закидують йому діяльність, що йде на шкоду плянам теперішнього правительства.

КОРОЛЕВА МАРІЯ БЕРЕТЬСЯ ДО ПИСАННЯ.

БРАТИСЛАВА, Чехо-Словаччина, 18. серпня. — Відомий дірігент і композитор Оскар Недбаль скомпонував музику до малої містерії, яку написала румунська королева Марія.

МУСТАФА КЕМАЛЬ ХОЧЕ СТАТИ КОРОЛЕМ.

ЛОНДОН, 17. серпня. — З достовірних жерел подають, що Мустафа Кемаль Паша, президент турецької республики, вислав посла до Парижа, який має розслідити думку французького уряду що до цего, чи вони були би згідні з тим, колиб Мустафа Кемаль став турецьким королем.

БЛЕРІО ЗАПОВІДАЄ ПОДОРОЖІ ДО АМЕРИКИ ЛІТАКОМ.

ЛОНДОН, 17. серпня. — Люї Блеріо, який в 1909 р. перший перелетів на аеропляні англійський канал, відбув тепер другу подорож з Парижа до Лондону і заповів, що не треба довго ждати на те, щоби бути свідком того, як подорожні через Атлантійський океан будуть їздити аеропляном так само, як тепер кораблями.

„SVOBODA" (LIBERTE)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК І ЩО ПИСАТИ

Нігде правди діти, а таки треба ствердити, що ведеться в нашім громадянстві завзята боротьба. Змагаються два табори, поступ і реакція, а дійшло в тій боротьбі вже до того, що навіть компроміс неможливий. Бо якаж тут можлива згода, коли одні моляться за Франка, вважають його за національного ґенія і прикрашують свою хату його портретами, а свою душу перлами його науки, а другі його зневажають і з хати викидають.

Боротьба та одначе принесе велику користь американській еміґрації, бо це не є боротьба осіб, боротьба за джаб, славу або честь. Це й не конкуренційна боротьба організацій і редакторів, а боротьба за прінципи. Так то ми ту боротьбу розуміємо і так її ведемо. Так саме здебільша розуміють її наші читачі і дописувателі.

З великою радістю приходиться нам ствердити, що мимо літної спеки і природного в тім часі браку заінтересовання громадянськими справами, наше громадянство бере в тій боротьбі дуже живу і активну участь. Таку, якої ніхто не міг навіть передбачити. Це, річ ясна, дуже відрадна поява. Наш орган прямо засипаний письмами, в яких члени і читачі висказують признанне У. Н. Союзови за те, що він зістав вірним своїй традиції і так завзято обстоює народні права і народну честь. Та при тому наші дорогі дописувателі не можуть одначе дуже часто здержати себе від цего, щоби не дати висказу свому слушному обуренню, з яким вони хотіли би поділитися з широким загалом нашого громадянства. Тому вони нас просять, щоби їх обуреннє, яке виходить з їх щирого серця, передрукувати в „Свободі".

А ми їх не поміщуємо. Раз тому, що не хочемо наражувати наш орган на процеси, а далі й тому, що це минається з нашою ціллю. Ми не воюємо з особами. Якіб не були наші вороги і як би вони нас не лаяли і як би не насмівалися, ми не йшли і не підемо їх шляхом. Лайкою, обидливими словами і насміваннєм не виховаете ні не переконаете громадянства. Переконаете його тільки фактами і розумними заключеннями. З такої поведінки громадянство чогось навчиться, а лайкою тільки деморалізується. Сміховинка рівнож річ добра і повчаюча, коли її головну підставу творить якась поважна квестія, а не висміваннє особи.

Ми розуміємо, що це дуже важко чуттевій людині здержати себе від острих виразів, та ми їх мимо цего допустити не можемо, а ще більше лайливих нападів. Бо колиб ми так зробили, то тоді перейшли би ми на дорогу противного нам табора, який саме там, де йому бракує арґументу і слушности, радить собі лайкою та висміваннєм осіб. А як самі бачите, наш орган не нападає ні на церкву, ні на духовенство, ні на орґанізацію, ні на редакторів, ні на епископа, ні на ніяку иншу особу. Ми тільки боремося з чайнаменством, рутенством, візантійством. Ми тільки боронимо памяти Франка. Для нас це маловажне, що в противнім таборі сидять др. Назарук і епископ Богачевський, бо ми виступали би рівнож добре проти кождого, хтоб він не був, колиб він відважився нарушити память Франка. Ми виступали би з національного інтересу проти кождого українського епископа, який оголошував би себе тільки греко-католицьким чи „византійським пралатом", їв український хліб, а не мав відваги заявити себе публично Українцем перед чужими.

Ми мусимо уважати на те, що ми не повинні дати себе вивести в полеміці з рівноваги. Коли противника хапає лють, то ми заховуймо повний спокій. І послухаймо ради нашого сенатора з краю М. Черкавського, який у відповіди тим, що сердяться і лають, подає: „Ти, Юпітер, розізлився, значить — не маєш рації". А далі:

„Це вже стара істина, що хто в спорі сердиться, той — звичайно — не має рації. Найкращий спосіб доказати свою правду — це спокійно, не іритуючись, не стукаючи кулаками по столі, тим більше не вживаючи „крилатих" слів по адресі своїх противників, а льоґічно і фактами збивати противні твердження та відкидати підозріння. Особливо добра річ — факти. Факти — найкращий арґумент; перед тим арґументом ніщо ріжні сільоґізми, тим більше ріжні субєктивні запевнювання або співання на нуту Лазаря. Отже тільки фактами можна доказувати та переконувати, а не лайкою, крилатими словами, запевнюваннями у своїй відданости народній справі. На закиди, скеровані проти нас та нашої роботи, будемо відповідати фактами. Спокійно, не іритуючись, не лаючись, не стукаючи кулаками і не плачучи. Будемо арґументувати свої закиди і боронитись тільки фактами та здоровою льоґікою".

Ось Вам, Шановні Читачі, наш шлях, по якім ступаємо і будемо ступати. Ось Вам і до Вас, як наших дописувателів, наша щира просьба: ступайте і Ви по сьому шляху, а побачите, що буде велика користь з того для нашого поступу і для добра нашої загальної справи в Америці. Подавайте нам відомости про наше життя по місцях, відгукніться на всі прояви, але подавайте головно факти і льоґічні висновки. Не дайтеся нікому і нічим спровокувати. Майте в своїм серцю непохитну віру, що добра справа мусить побідити, що наш нарід мимо всіх перепон піде таки до світла, а не до темноти, піде до свободи, а не до рабства.

ОБШИРНЕ ЗНАННЄ, ПРИВИЧКА ДО ДУМАННЯ І БЛАГОРОДНІ ЧУВСТВА — ВСЕ ТЕ НЕОБХІДНЕ ДЛЯ ТОГО, ХТО ХОЧЕ БУТИ ОБРАЗОВАНИЙ В ПОВНІМ ЗНАЧІННЮ ТОГО СЛОВА.

ЧЕСЬКІ КЛОПОТИ З ҐЕНЕРАЛОМ ҐАЙДОЮ

(Оріґінальна допись до „Свободи" з Праги).

Чехи мають клопоти зі своїми ґенералами. По перевороті пішли в рядах військових очивидно ті вгору, що найбільше причинилися до побіди революції, до переведення або до приготовання перевороту.

І власне о скільки ходить о приготовання перевороту, то на тім полі заслужився найбільше визначний чеський письменник **И. С. Махар.** Є то справді незвичайна людина, а яко автор дуже плідний і всесторонний.

Він був довгі роки банковим урядником у Відни, але поза урядовими годинами працював без упину на поли літературнім. Живучи в такім культурнім осередку як Відень — він мав сталі зносини з ріжними представниками науки і мистецтва а чого научився сам — це старався перещіпити і на чеський ґрунт. У Відни познакомився він був і заприязнився також і з нашим Іваном Франком, коли цей на тамошнім університеті здавав докторат фільозофії.

Колиж вибухла світова війна — він зорґанізував так звану чеську **„мафію"**. Була це громадка завзятих чеських патріотів і патріоток, котра старалась висліджувати ворожі для Чехів пляни австрійського уряду і про це повідомляти чеських політичних провідників. Така діяльність була тим легша, що по всіх урядах а зосібна і по міністерствах було всюди маса Чехів на висших і на низших становищах. І власне ті послідні робили найбільше прислуги для Чехів, бо хтож ліпше знає, що діється в хаті як не слуга?

І так власне лучилося, що при міністрі справ внутрішних Гайнольді був возьним Чех Кованда. Коли отже Гайнольд у вечер забрався вже до дому, тоді Кованда забирав найважнійші папери, що лежали в шуфляді міністра, ніс до Махара, а там вже дбали молоді Чехи і Чешки, котрі ті акти негайно переписували.

Рано, заки міністер Гайнольд вернув до своєї канцелярії, всі папери лежали знову на своїм місци в такім порядку як перед тім.

Коли нарешті з кінцем жовтня 1918 р. повстала самостійна чеськословацька республика — то Махара іменовано ґенеральним інспектором армії. Очивидна річ, що він не був специялістом від чисто військових справ, але він мав в своїм refераті **сторону ідейну** вишколення війська, його заняття поза чисто військовими вправами та викладами.

На тім полі має Махар незвичайно великі заслуги, але ріжних амбітників з молодших старшин страшенно колола його висока шаржа і так довго інтриґували проти нього, доки його взагалі не вибили з того становища, та не позбавили військової шаржі взагалі.

Інший знову тип представляє **ґенерал Ґайда,** котрий власне в послідних часах дає дуже багато матеріялу до говорення про себе. Є це ще молодий чоловік — щось коло 37 літ, а ґенералом іменував його ще на Сибірі мабуть російський ґенерал Колчак. Та захованнє чеських леґіонерів зглядом Колчака було не дуже поправне і про те та про колчаківський золотий скарб — ріжні ріжно говорять. Головну ролю, говорять, у всім тім грав власне пан Ґайда, що властиво звався по німецьки Гайнль і аж на війні прибрав собі імя Ґайди!

Виплив він на верх з чеського леґіону, зложеного з дезертирів з австрійської армії. До умундурування та узброєння чеських леґіонерів причинився немало український уряд в Київі за часів Центральної Ради, так що це, що тепер Чехи доброго роблять для української еміґрації, є слушною відплатою за добро, яке зробила українська влада чеським леґіонерам.

Вони однак, орґанізуючись на Україні і в Росії — були цілком відрізані від своїх союзників, то є від антанти, а передовсім від Франції. Що отже робити? Чи іти на полудне і злучитися з „білими" військами російськими, вдатися передовсім у боротьбу з большевиками і причинитися до відновлення старої царсько-чиновничої Росії, чи ліпше не мішатися в російську братовбійчу боротьбу а спасти себе і свої сили передовсім для своєї власної держави, котра — як сподівалися Чехи — мусить остаточно вирости на руїнах розбитої Австрії?

Чеський чорносотенець Крамарж їздив навіть через Чорне море до Таганрогу над морем Азовським — щоби конче довести до спілки чеського леґіону з Денікином.

Але на щастє Чехів був між леґіонерами на місци професор Масарик і цей відїзджаючи зпоміж них (через Сибір і Тихий океан) до Злучених Держав, подав їм яко головний заповіт не мішатися в сварки і боротьби, які самі Москалі ведуть між собою, стати на становиску оборонним — а за то всіми силами старатися дістатись через Сибір і Тихий океан до Франції.

Цего заповіту чеський леґіон і справді держався і атакований большевиками, серед неустанних боїв переїхав щасливо по сибірській залізничій дорозі цілу Азію поперек аж до Владивостока та повернув щасливо до вітчини.

Є це безумовно великою заслугою президента Масарика, але коли іде справа о Ґайду, то дивним дивом Масарик, що написав величезну книжку про **„Світову революцію"** (як він зве світову війну), в котрій докладно обговорює також історію чеського леґіону — він лише одинокий раз і то дуже коротко споминає про Ґайду. Автор взагалі дуже обережно говорить в своїй книжці про спори між Чехами самими, так як йому яко президентови не випадає займати становище по тій чи по другій стороні. І тому Масарик промовчує більше дразливі справи і лише цій обставині треба приписати, що про Ґайду не говорить нічого.

Видно, та особа не заслужила собі на його симпатію.

І коли тепер розпочалася між Чехами нагінка на пана Ґайду, то причини її безумовно глибші і чеснійші як були підчас нагінки на великого чеського письменника і мислителя Махара!

Передівсім зачали йому люди нагадувати його безоглядне і звірське поступованнне на Сибіри, розстрілювання і вішання цілого ряду невинних людий, не то Росіян але і Чехів.

Але найшлися ще инші заміти, а то з часів, коли Ґайда повернув вже до „влясті" (вітчини) і в р. 1920. виїхав до Франції для доповнення у французьких военних школах свого фахового образовання.

Отже закидують йому, що у Франції увійшов він у близькі зносини з большевиками, та що видав в їх руки одну дуже важну інструкцію, написану чеською военною управою а держану у великій тайні.

Що найцікавійше то це, що дуже основні інформації про Ґайду, його життеву дорогу, та про тяжкі заміти, які йому роблять — появилися в поважній англійській часописи „Daily Chronicle", орґані звісного політика Ллойда Джорджа, і то під наголовком **„Начальник армії обжалований о шпіонажу в користь большевиків".**

В тій статті каже автор, що справа Ґайди є подібною до справи шпіона Редля, полковника австрійського ґенерального штабу, лише, що є вона ще гіршою.

Після тої часописи має бути Ґайда головою фашистського руху між Чехами, і що навіть між чеськословацькими офіцирами він заложив тайний союз цего рода.

Досить, що чеський уряд мав напудитися цего руху, а то тим більше, що чеські націоналістичні часописи чимраз острійше почали нападати на президента Масарика та міністра справ заграничних д-ра Бенеша. Заходила небезпека, що підчас недавнього великого злету чеських Соколів в Празі чеські фашисти з Ґайдою на чолі готові викликати якісь заворушення або демонстрації.

І длятого — саме кілька днів перед сокільським злетом дала чеська влада Ґайді примусову „доволену" (відпустку), так, що підчас дефіляди Соколів на старомійськім ринку він вже не міг яко начальник чеського ґенерального штабу стояти коло президента Масарика.

Подібні вістки принесла і французька часопись „Opinio"; вона стверджує, що взагалі многі заграничні дневники говорять про Ґайду яко про зрадника, що продав Росіянам (то є — большевикам) багато чеських военних тайн.

В справі Ґайди визначило міністерство війни слідчу комісію і вона покищо розслідже цілу справу. Очивидно такої замотаної справи не можна так легко та скоро розмотати і виробити собі ясний погляд на неї.

Але власне ту обставину беруть чеські фашисти за нагоду, щоби піднести крик, як то кривдиться бідного Ґайду, та нарікати, що навіть міністер війни Сирови тому поїхав на відпустку, щоби виснення справи протягнути. Вони кажуть в орґані Крамаржа „Народні Лісти", що вороги Ґайди загналися у сліпу вулицю, а хоч не знають, як з неї вийти — то стараються преці за всяку ціну осягнути свої брудні ціли.

З другого боку — щоби рівнож „за всяку ціну" Ґайду обмити, видав його приятель д-р Карлік брошуру в його обороні.

Д-р Карлік є тої думки, що цілу акцію проти Ґайди веде властиво міністер справ заграничних д-р Бенеш, котрий має вже віддавна злість на нього.

Остаточно брошуру Карліка сконфісковано — а чеські міщанські партії порозумілися в тім напрямі, що наразі має бути вся ґазетна сварка з нагоди Ґайди залишена, доки слідча комісія не скаже свого слова. З тої причини і Крамаржівці відкликали віче, скликане для обговорення цеї справи, але загрозили, що коли та комісія не упорається скоро зі своїм завданнєм, то вони те віче наново скличуть, но а тоді...

А тимчасом і Бенешеви було вже забагато тих нападів на себе і він оголосив через чеське пресове бюро гостру заяву, що він у тій цілій справі з Ґайдою не брав і не бере ніякої участи. Він відповість на напади доперва у відповідні хвилі, а тоді переконається загал, хто властиво затроює політичне життя в Чехах та утруднює спокійний розвій внутрішно-політичних відносин та шкодить заграницею добрій славі чесько-словацької держави.

Справа Ґайди не є така маловажна для нас, як би собі може хто думав.

Передівсім маємо тут живий примір, як справді демократична держава при помочи **засади публичности і явности** позбувається непевних елементів, котрі, користаючи з революційної доби, видрапалися аж до найвисших поверхів державної будівлі.

Коли держатись цеї засади — то мусить правда вийти на верх. Або Ґайда винен — то вилетить, або буде обмитий від всяких підозрінь, а тоді дістане повну сатисфакцію і з піднесеним часом буде далі працювати на своїм визначнім становищи.

Але справа та важна для нас ще і з другого згляду:

Іменем Ґайди прикриваються чеські фашисти, котрі хотіли би знищити до тла всі другі національности в чехословацькій державі. Німців є у ній три міліони, Словаків більше як півтора, то вони так легко сконсумувати не дадуться.

Але найбільше вабить чеських фашистів той невеликий підкарпатсько-український кусник, тих пів міліона наших тамошних братів. Одну частину їх кидають на пожерте Словакам, другу, більшу, самі хотять знищити, зчехізувати. Кожда компромітація чеських фашистів виходить на користь наших братів, загрожених прямо в своїм істнованню.

Навіть якось не чути, щоби найблизші свояки тих наших братів — американські Руснаки дуже займалися їх долею і протестували перед культурним світом проти звірських замахів чеських фашистів на їх стислійшу Вітчину, Підкарпатську Україну!

Іван Ганкуляк.

ПІД ЗНАКОМ „МОРАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ".

(Допис з Гуцульщини).

Косів, 15. липня, 1926.

Зближається кінець хирлявого сойму. Невимовний жах огортає „народові ради" на саму згадку про склад і вигляд майбутнього законодатного тіла. І — як на команду — заворушилися „хлібоїди". На 6. VII. ц. р. заповіли в Косові своє „віче". Українські круги скликали на той-же день українське селянське віче. Та сталося нечуване: староста Пайончковський, що дав позволення на хлібоїдське збіговище, заборонив наше віче. Не було иншого виходу й українські вічевики рушили на хлібоїдський „зїзд". І тутже сталася подія, яка яскраво нагадує нам часи славетніх баденівських виборів. Знатніших громадян не впустила поліція навіть на салю. Підчас вибору президії заявилися за хлібоїдським кандидатом аж... три голоси. А шкода: колиб так в голосуванні взяла була участь присутня на салі поліція, постягана заздалегідь дбайливою рукою старости Пайончковського з цілого повіту, з комісарем староства, булоб напевно зібралося понад 20 голосів. Заразже тут зачалася буча. Українські круги поставили спільно свого кандидата д-ра М. Стахова, за яким заявилась ціла саля. Та комісар Дулемба — на приказ „хлібоїда" Стовпюка — приказав п. Стахову покинути салю; а коли др. Стахів, покликуючись на обовязуючий закон, лишився на місці, домагаючись супокійно голосу, то на приказ тогож комісарини поліція арештувала д-ра Стахова і силоміць випровадила з салі. Тоді настало замішання, що тревало три години, серед якого поліція, бючи прикладами крісів, виводила зі салі селян, а кільканацять знатніших, між ними відомого П. Шекерика-Доникового, Кречунека й и., як також урядовця У. П. Т. з Коломиї п. Микитюка, арештувала і відпровадила на постерунок. Тоді то на знак протесту всі зібрані покинули салю, на якій лишилося... 14 хрунів-шубравців (кількох місцевих і хлібоїдська боївка зі Сопова) та стількиж поліції...

По свому звільненню удався др. Стахів до старости, перед котрим зложив протест проти масового, безпідставного арештування, запитуючись, від якого то часу Стовпюк видає прилюдно накази комісарям староства і поліції? Опісля віднісся телеграфічно до Українського Соймового Клюбу з проханням зложити в соймі негайно інтерпеляцію про косівскі події та запротестувати перед урядом. Бо поступовання повітового старости, що широко реклямував свою справедливість і безсторонність і навіть афішувався за приятеля Українців, а рівночасно став знаряддям „народової ради" сліпо виконує від якогось часу божевільні накази, — є нечуване, тимбільше, що — як довідуюся — один поважний громадянин перестеріг старосту перед наслідками такої заборони (третя з черги!). Сам отже Пайончковський своєю забороною заколочує спокій і спричинив безосновні арештування, тож він відповідальний за косівські події з 6. VII. ц. р. Мабуть під впливом „морального відродження" і в його голові відбувся моральний переворот: матолок Дутчак, розпустник Тимульський і ріжні налогові пяниці — ось моральна підпора Пайончковського, ось куди докотився гомінкий демократ.

Нам не страшні ці затії, ми можемо бути навіть до певної міри вдячні старості Пайончковському, що своєю поставою причинився до обєднання ворогуючих до 6. VII. ріжних груп українського громадянства. Всі ми тут в обличу небезпеки виступимо спільно проти якоїнебудь спроби защіпити у нас деморалізацію. („Діло").

Верховий О.

YOUNG VIOLINIST GETS OLD MUSIC FOR RADIO ACTS

Perhaps the most unique response that has ever come in appreciation of a radio performance was that received by William Chosnyk, 2064 Daly Ave., following one of his first appearances over WEAF.

Shosnyk is a staff violinist at WGBS. There he does obligatos, solos, and works in trios and string ensembles. At times, it is his duty to compose parts for those singers who have come in without their music.

Master of Other Instruments

Chosnyk is also accomplished on the viola and the piano. He has been studying music for 12 years, the last four of which were at the Music School Settlement, where he has held a scholarship. At the school, he is the concert master of the senior orchestra. At other times he has played hotel dinner music.

He is a Ukrainian violinist. His parents are Ukrainians and he attributes whatever success he has so far attained to their persistent efforts to make him study music. To study the violin was, at first, an irksome task for him, he said. It is in honor of his parents' efforts that he styles himself a Ukrainian violinist. "The last 'licking' I got," said, "was from my father, because I skipped my practice. I remember it very well."

("The Home News", Aug. 9, 1926).

R. I. CHURCH GUARDED AGAINST STRIKE RIOTS

State Lends Aid to Woonsocket Police as Ukrainians Egg Greek Catholic Pastor

DECLARE PRIEST IS RUSSIAN

Woonsocket, R. I., Aug. 16. (AP).— Three Rhode Island deputy sheriffs are on duty with Woonsocket police here to protect Ukrainians who wish to attend mass at St. Michael's Greek Catholic Church from "striking" parishioners who have absented themselves from mass as a protest against occupancy of the pulpit by the Rev. Gleb Werchowsky.

The "striking" parishioners assailed Father Werchowsky with rotten eggs a week ago and yesterday only six persons attended the mass despite the State protection.

Members of the congregation declare that Father Werchowsky is a Russian. They have demanded that Bishop Constantine Bohachewsky of Philadelphia, a leader of the church in America, replace the pastor with a Ukrainian. To enforce their demands they have struck against church attendance, the strike entering its twentieth week today.

The deputy sheriffs are on duty today to enforce a court order restraining the "strikers" from interfering with church services. It was declared by Father Werchowsky today that last night strikers armed with revolvers threatened bodily harm to any member of the Ukrainian colony here who attended church today. Members of the colony confirmed the report of threats, but denied that the makers were armed.

("New York Evening Post", Aug. 16, 1926.)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

НЕ ТОРКАЙТЕ ЛЕМКІВ!

Якимсь чудом попалася мені в руки газета „Америка" і то 77. число, в котрім др. Назарук перероблює нас з Українців на Русинів.

Не звертав би я на це уваги, бо я писаннями д-ра Назарука не цікавлюся, — але в статті: „Чи ми нарід руський чи український", др. Назарук зачепив і нас Лемків та взяв собі їх імя, як щит оборонний для своїх гріхів!

А тому, що я Лемко, так хочу подати на ту справу свій погляд як Лемко-Українець.

Як Лемко, вихований змалку на Лемківщині, думаю, що знаю свою натуру й психіку. Я переконався, що нема ніякої психічної ріжниці між Лемком інтелігентом, а Лемком робітником чи селянином!

Мене, Лемка, ще тут в Америці вчив мій тато, що я Українець. З Америки післав мене тато до старого краю до шкіл, де я і виховувався в Українській Бурсі в Новім Санчи під рукою бл. п. посла Василя Яворського. Вбурсі вчили мене історії України і української літератури о. Захарій Лехицький, настоятель бурси і катехит ґімназії. Він і другі вчили мене й других Лемків бурсаків, що ми **„Українці". Виховували нас головно на творах Шевченка і Франка.**

Вщіплену цю ідею принесли ми до Бурси Тов. Педагоґічного в Горлицях — заснованої священством і учительством Горличчини, а головно за старанням учителя Тимка Перейми при моральній і фінансовій допомозі тогож добродія Лемківщини, посла Яворського з Нового Санча. — Старші ученики, самі Лемки, вчили тут молодших наших братів рівнож цеї самої ідеї — а відтак на феріях розбрилися ми по селах і вносили в рідні хати українську ідею!

На війні бились за Україну, в полоні, на далекім Сибірі всаджали нас в тюрму за це лиш, що ми реґіструвались і називали себе Українцями!

Також по революції гуртували біженців з України, органiзували українські громади, кружки і товариства — навіть за большевиків продовжували свою культурно - просвітню працю в чисто українсько-національному напрямкові!

А коли я вернув до Америки, бачу Лемків і працюю з ними, як Українець з Українцями. Про Русь ніхто й не думав.

Аж тут приїхав др. Назарук і як дістав посаду в Филаделфії, почав воскреши **Русь.**

Цього мені було вже забагато! Яким правом може др. Назарук лізти з чобітьми в мою душу, і видирати цю ідею, яку добрі люди роками вщіплювали в мене; за яку я боровся і терпів. Др. Назарук, я Вам ґарантую, що Лемко неспосібний до такої роботи. Що вже раз ввійде в серце Лемка, того й огнем не випалите.

Під цим зглядом я — і всі Лемки є самолюби! Ми любимо себе й свою честь. Як вже служимо якійсь ідеї, так всім серцем і душею!

Так, Пане Назарук. — Ставайте подальше від Лемків, Вам з ними не по дорозі!

Ми не позволимо нікому брати нашого імени всує, а тимбільше закривати свою руїнницьку пропаганду нашим гордим і чесним іменем!

Ми терпеливі — і дуже терпеливі, **але при цьому ми багато** думаємо, хоч мовчимо.

Тепер при цій нагоді скажу Вам отверто, що кождий Лемко думає в своїй голові, але не каже голосно.

— „Боже, яки тоти бойки глупи. Перехрещувалися перше з „русский" (Russian) на „руський" (Little Russian), потім на „рутенський" (Ruthenian) а на остаток взяли си назву „український" (Ukrainian)! І кілько то сварки, бійки, кілько то пінязів коштувало — а тепер зас ся вертають до Русь — і рутенський!

„Перше гварили, же Russian, Little Russian і Ruthenian то не вшитко єдно. — А тепер „Америка" вшитко мішат. І чого так баламутити. Як Русь, най буде Русь. Як Україна — най буде Україна!

„Їм ся певні в головах попевертало з той великой політики.

„Ми юж їх добре знаме, они лем добрі кричати знають, сваритися і розбивати вшитко, — але дашто доброго, то Боже заваруй!"

Лемко має добру память і думає льоґічно. При цьому він є запрактичний, щоби виходиди з рівноваги. Він каже: — „Най ся бойки кус потормошат — та їм лекше буде!"

А чому? — Мо ми за назву не боремося! Весь нарід каже, що ми Українці — так і ми називалися Українцями. Нам сама назва не страшна! Лемки ніколи не відхрещувалися від України — а навіть Лемки православні — руссофіли (чи між бойками їх нема?) кажуть: „Най буде і Україна — але жеби лем била!"

Вони хочуть реальної роботи. Бо ми є реалісти у високім степени! Ми помагаємо будувати свою державу, без огляду на назву, щоби лиш заховати наше питоме „я", яке відріжняє нас від Москалів і Поляків. Під тим зглядом ми є консервататисти, але і модернізму і поступу ми ніяк не боїмося! Беремо його, о скільки він добрий.

Це політичний бік. Але тепер зверну увагу на чисто матеріяльний бік, щоби вказати всему українському загалові, а головно остеречи Лемків, вірних філядельфійському владиці.

Др. Назарук і його владика зовсім свідомо покликуються на Лемків і Закарпатчан.

Вони гадають, що як Лемки побожні, і добрі парафіяни, так вони або наївні, темні, або дурні, що нічого не знають, і можна їх повернути, куди вони схочуть.

Вони оба знають, що Лемки були основниками громад, церков, брацтв, а навіть всіх запомогових орґанізацій! Вони добре знають, що Лемки побожні, що люблять свою церкву і свій обряд — і тому думають, що вони їх будуть слухати, бо як не послухати владики?!

Але вони оба забули, що Лемки консерватисти, а головно ненавидять Польщу і Поляків і тих, що голосять згоду з Поляками, або латинщать нам обряд. В реформах, які тепер вводять до наших церков, бачать Лемки атак Польщі на їх церкву і на їх національну душу.

А Ви хотілиби заводити реформи в нашій церкві і боїтеся, щоби Лемки не покинули церкви — бо вони головна підпора церкви.

Ось тому Ви, др. Назарук, взялися трохи підмастити Лемкам.

Та Лемки практичні — і добрий нюх мають. Вони теж дуже добрі „бизнесмени".

П. Ковальчик,
Лемко з села Гладишова в горлицькім повіті а тепер в Линден, Н. Дж.

ГОЛОСИ ПРЕСИ.

В ОБОРОНІ ПЕРЕД НАСИЛЬСТВОМ.

Насильне вводженне целібату нашими епископами викликало не тільки рішучий протест цілої нашої суспільности, але і духовенство як найбільше заінтересоване в цій справі забрало остаточно голос. Підняли цей протест осталі ще в живих члени послідних синодів і станули в обороні своїх синодальних ухвал.

В тій цили вислали вони недавно три меморіяли: оден до Папи, другий до Оріентальної конґреґації, третий до всіх зединених східних епископів і до собратів в Америці. Не буде зайвим для ширшого загалу познакомитися зі змістом тих трех в латинській мові уложених меморіялів.

В першім меморіялі до Папи подають коротко події із Львівського Синоду в р. 1891, а саме, що польський кардинал Ледоховський, тодішній префект конґреґації для поширення віри, від котрої залежали справи нашої церкви і синоду, намагався накинути на Синоді через свого делеґата о. Часку нашому духовенству обовязковий загальний целібат, а коли наш клир тому рішучо спротивився, змінив самовільно ухвалу Синоду, вкладаючи в неї і тенденційно надуживаючи слова св. Павла: „неженив ся печется о Господнѣхъ, како угодити Господеви: а оженивый ся печет ся о мірскихъ како угодити женѣ". Також змінив (читай сфалшував) польський кардинал самовільно і другу ухвалу Синоду, котра призначувала по давним правилам грецької і нашої церкви на епископів священиків безженних і вдівців, а постановив лиш безженних. І обі так змінені постанови предложив тодішному Папі до потвердження. Ціль обох змін була ясна, і визначена пляном давної політики „невидимої руки". Наше духовенство удержувало своїми родинами звязок з цілим народом і стало тим чоловим заборолом свого обряду і народу. Ходило отже, після давнього проекту „на зніщене Русі" розбити сю твердиню і знищити через те сам народ. А усуненне повдовілих священиків від епископських престолів мало на ціли — висувати на єрархічні становища людий вихованих в чужих, єзуїтських школах, перенятих чужим духом, котрі вводилиби в нашій церкві чужі порядки... Наше духовенство мовчало довго, вірячи словам покійного митрополита Сильвестра, що доконані зміни не ввійдуть ніколи в життє. Колиж ті зміни переводяться на наших очах, то домагаються полишившся ще в живих синодальні отці: ревізії Львівського Синоду і привернення його первісних ухвал, та здержання епископів від вводження примусового целібату.

В другім меморіялі звертаються Отці до Оріентальної конґреґації і висловлюють свій жаль, що конґреґація, установлена для охорони східних церков, не має ніякого представника нашої церкви, не знає її стану і дає нераз послух нашим ворогам. Наслідком того вводиться нині у нас незаконно, в супереч численним папським декретам, буллям і синодальним постановам обовязковий целібат в духовенстві, а всі представлення клиру і світських орґанізацій та просьби покривджених питомців остають без успіху і в цей спосіб апробується доконувані безправства. Суспільність огірчена проти дотичних епископів, а навіть проти римського Престола. Се огірченне використовують вороги католицької Церкви і починають ширити в народі ріжні секти, чого перед тим ніколи у нас не бувало. А наші православні брати на Великій Україні, що недавно відносились прихильно до нашої унії, починають відвертатись від сеї думки і дорікають нам, що хочемо їх зеднати з католицькою церквою, яка сама бурить свою власну будівлю. Припускаючи, що і сі меморіяли останyть без відповіди, заявляють отці, що оголосять друком всі представлення, вношені в цій справі і пожалуються перед цілим католицьким світом на кривди своєї Церкви.

В третім меморіялі звертаються Отці до всіх зединених східних епископів і американських собратів, та взивають їх, щоби вони обстали за права нашої Церкви, бо коли при неприятливих для нас політичних відносинах допчуть у нас брутально права нашої східної церкви, то при некорисних для них відносинах можуть також їх права бути нарушені: „що мені нині, те тобі завтра".

Перший меморіял підписало дванайцять членів Львівського Синоду провінціонального з р. 1891, два другі меморіяли підписало крім повищих отців ще 20 членів Львівського і Перемиського епархіяльного Синоду з р. 1897 і 1898.

Не знаю, який успіх будуть мати сі меморіяли: чи нинішний Рим стане супроти східних церков на безсторонім становищи, на висоті свого високого післанництва, чи піде на вислуги чужої політики, а спеціяльно на вислуги „невидимої руки".

На всякий спосіб останyть ті три меморіяли історичними документами для відносин між римською і східною церквою. І коли би вони лишились в сю пору і без успіху, то стануть вони для нашого народа, коли тільки дійде до своеї волі, основою, сказати на їх підставі свое рішуче слово: Ті і ті постанови зістали нам насильно і підступно накинені, ми їх відкидаемо і привертаемо давні правила нашої Церкви. Тільки щоби на сім скінчилося!...

Роман Дмоховський.
(Перемиський „Укр. Голос").

ДОРОГІ КРАЯНИ!

Ви виїхали з Делойза, але ваші кревні, яких тіла Ви відпровадили на укр. катол. цвинтар наражені тепер на зневагу дикої зверини. Огородженне знищене цілковито, місце потребує нового офенсовання, а нас тутки лишилось ледво кількох. Тому звертаємося до Вас і кличемо: поможіть заховати це місце в належнім пошанів у. Вразі наколиб голос сеї просьби не дійшов до Вас, то ми віднесемося до Вас листовно і оголосимо опісля всьо як слід в часописях.

ЗА КОМІТЕТ:
Іван Тиндик, предсідатель;
Стефан Патен, касієр;
Ю. Ґрешко, секретар.

Просимо слати датки на адресу:
GEO. GRESHKOW
Box 226, St. Francois, Mo.

Іван Франко.

ПАНСЬКІ ЖАРТИ.

ПОЕМА

ОСТАННІХ ЧАСІВ ПАНЩИНИ.

(10)

„Herr Schlachzix!"—відказав комісар,—
„Herr Schlachzix, maesigen Sie sich!
Топра тля всіх пашае цісар.
А про рапунки та рісні
Патент ніякий не ховорить".

„І в сорок шестім році ні?"

„Herr Schlachzix, пан е туше скорий
В пітоврінях! А ліпше-п тати
Вше сорок шестому спокій!
Самі ви, польські атентати
Зачали на хлопів стріляти,
Самі на власний карк ви свій
Стягли піту! Ja, пані цею,
Як пи в вас кльоп пув шольовік,
То він би вас не пік, не сік,
А груддю заступив своєю!
Та па! Не те вам в хольові!
Тля кльопа пуки і панщизна,
А в вас повстання все нові,
Вас све ойчизна-шляхетчизна!
А як наш цісар після прав
І пана й кльопа тут трактуе,
Ви в крик, що вольносць вам уkрав,
Що кльопа вам урят пунтуе.
Ні, пане, ти тепер посунься!
Кльоп не сліпий, кльоп топре паче:
Отсе сторове, те поляче, —
Der Bauer, pane, ist fuer uns!
Тепер пропали атентати!
А які вовки прийтуть,
Шоп нашу стайню напатати,
То вше тут вірних псів найтуть,
Що топре вуха їм намнуть,
Аш путуть товго памятати".

„O sapperment! Тяжкі часи,
Коли вже все зійшло на пси.
А псів багато в нашім краю!
Та тілько-ж, панцю, я гадаю,
Ви помилились, як за псів
Вважаете отих клопів.
Пси вірні свого пана знають.
Пси вірні у тяжкій годині
Його боронять, заслоняють!
Ні, се не пси, а просто свині!
Не віриш? От попробуй лиш
Ти моїм псам перечитати
Сей свій патент, то гнеть уздриш,
Як кинуться тебе витати".

„Herr Schlachzix!" пискнув ображений
Комісар, луком випяв груды
І руку звів — та пізно! Лють
Перемогла вже в панськім серці...
Він тупнув, крикнув, мов скажений,
Почервонів, а у очох
Заграли искорки зловіщі.
„Der Teufel drein! Він ту на герці
Прийшов зо мною! Швабський кньох!
Гей, хлопці, хто-сте найсильніщі,
Беріть його і заведіть
У псарню й хвіртку защепіть, —
Хай псам патент свій прочитае!
А ви роззяви (до хлопів
Звернувсь) ще мало патиків
Набрали? Що за біс вас пхае
Під мої руки? Браму там
Замкніть! Ось я сніданне дам
Всім, хто тут е! Де лози, буки?"

Ми помертвіли. Поки ще
Отямились, а слуги вже
Комісаря за руки ймають,
І хоч він як кричав, пручавсь, —
Бігцем помимо волі мчавсь,
Лиш поли фрака ззаду мають.

XVII.

Панська псарня. — Комісар у псарні. — Погром псарні. — Комісар хоче до пана. — „Старопольська гостинність". — Комісар миротворець.

Була у пана псарня славна,
Бо пан мисливий добрий був
І в ловах любувавсь віддавна.
Чимало грошей повернув
Він на тих псів. Тут край обори,
Оперта о стіну комори
Стояла псарня: був то пліт
Високий і дашком покритий
В-округ; в нім мов несамовитий
Скиглив і вив собачий рід.
Була там сотня тої ззіжні:
І раси, й рости, й масти ріжні,
Хорти, бульдоги, ямники.
Одні на ланцюгах стояли,
Другі в будках спокійно спали,
А иньші рвалися, скакали
Верх плота й вили залюбки,
Їх лиш три рази в день кормили,
Тай то ще скупо, щоб не тили
І швидше гнались за звірем;
Ніхто ні гладить, ні пестити
Не смів їх, в псарню доступити
Не міг ніхто, лиш псар Єфрем.
Було пройдеш лиш коло плота,
То рвесь, скиглить тота голота,
Аж землю під собою їсть.
От і не диво, що на тую
Чудну, нечувану вість,
На поступок безумний, лютий —
Комісаря до псарні пхнути —
На нас на всіх упала млість.

А пан стоїть, як хмаар чорна;
У псарні клекотить, мов жорна
Камінне мелють. Враз піднявсь
Страшенний дзявк і ляск собачий —
Се знак, що розказ той ледачий
Сповнивсь, що в псарні опинивсь
Комісар. Слуги ще стояли,
Мабуть, що хвіртку защіпали,
Й сміялись глупо. Аж нараз
Із псарні писк піднявся дикий,
Що заглушив собачі крики
І всіми серцями потряс.
„Рятуйте! Квальту!" закричало
Із псарні — й разом замовчало.
Мов искра впала між народ.
„Рятуймо!" разом заревіли, —
„Біжім, ломім сей огород!
Пробі! Комісаря пси ззіли!"

І як се сталось, Бог там знае, —
Враз мов грім залопотів,
Так кинулась юрба цілая
Туди, аж двір застугонів
Від тупоту. В одній хвилині
Пліт рознесли ми по колині,
Будки, дашки — все на шматки!
Собак, що дужчі і лютіщі,
Всіх перебили тут на місці...
Крик, гвалт, кріваві дрючки,
Прокляття, зойки і побої, —
Все в оглушуючу злилось
Музику — дай Бог, щоб такої
Вам чути вже не довелось!

Широко рознеслась відтак
На все Підгіре і Поділле
Ся вість про те, як ми собак
В день волі даної побили,
Собачов кровю освятили
Свободу. Ніщо то й казать,
Падкий наш люд на все смішнее;
Десь їм школяр сказав про тее,
Що в Франції якась Бастилля
Була: кого туди всадять,
Тому вже світа не видать.
Так от як ту Бастиллю кляту
Люд зруйнував аж до основ,
Тоді аж вольне сонце в хату
Зирнуло, й день новий прийшов.
Похопили се наші люде:
„А в нас хоч песя битва буде
Замісць Бастилії!" Було
Сміху із тої битви много, —
Та в самій хвилі ми смішного
Не бачили — ми лиш одного
Шукали. З уст усіх ішло
Одно: „Комісар! Де комісар?
Патент де, що прислав нам цісар?"

Комісаря десь не було!...
Тут люде всі заметушились:
Невже так ззіли пси його,
Що й костомахи не лишились?
Аж зирк: в соломі, де гніздились
Собаки, щось шуршить! Ого —
Припали ми і відгребли
Солому — бач: а се комісар!
Грудьми припав він ід землі,
Встромив пів тіла в песю буду,
Лиш ноги ще видні були
З соломи, а в руках держав
Патент, котрим звільняв нас цісар.
Він трясся ввесь, і не без труду
Ми витягли його на-яв.
Та, бідненький, аж застогнав,
На ноги ставши: пси розжерті
Штани пошарпали на нім,
Порвали й тіло: тяжкі рани
Виднілись в місці не однім,
І кров лилась, — і, певно, смерти
Пожив би був він, безталанний,
Коли-б заздалегідь в солому
Не заховавсь, і як би ми
Такому жартові страшному
Кінця не вділяли сами.

„О-ох! Ветіть мене то пана!"
Стогнав комісар. „Ох, о-ох!
Jetzt wird er sehn! Та кошта рана
Путе міні за світків твох!
Тепер ше я йому покашу!"

І, шкутильгаючи, ступав,
Опертий на молодіж нашу,
Аж з болю зуби затискав.
Го, го! Тай пан, мабуть, письмо
Пронюхав носом і побачив
Що трохи надто насобачив,
Що не з поклоном ми йдемо.
Чим скорше слуг у двір стягнувши
І двері на замки замкнувши,
Він сам з рушницею в руці
Став у отворенім вікні.
Таке оружне поготове
Комісар навіть не прибаг,
Зблизивсь і, рани на ногах
Показуючи, крикнув: „Ах!
То є косцінносць старопольска!
Herr Schlachzix, — то є пезхольове
Тля вас! А за сапавку тую
Я вас в тій хвилі арештую!...
То що? Ви йтете вше то войска?"...

Та пан у військо не збирався,
Лиш на комісаря змірявся
Стрільбою й крикнув: „Бачиш се?
Тікай від мене, швабський сину,
Бо бистра кулька за хвилину
Тобі погибіль принесе!"

На вид стрільби, забувши рани,
Комісар, мов змиею гнаний,
Відскочив, зойкнувши, набік.
Оглянувсь, далі зупинився,
Бо вже в безпечнім находився,
І аж тоді до пана рік:
„Herr Schlachzix! Хросиш? Топре, топре!
Са тее хрошенне хоропре
Ми порахуемось! Ше рас
Ховорю: в імени сакона —
Ти арештант! Піттайсь сейчас,
То й кара путе уменшона!"

„Ходи сюди! Бери мя! На!"
Кричав з наругою Мигуцький...
І разом з кождого вікна
Заблисли люфи стрільб. Війна!
Ввесь збір заметушився людський.
Комісар зблід і занімів,
І сам не знав вже, що казати,
Коли втім в імени хлопів
Війт виступив і так повів:
„Позвольте, пане, нам ділати!
Нам цісар нині волю дав
На те, щоб ми йому служили:
А скоро пан забунтував,
Ми вжнемо своеї сили,
Щоб нарозумити його!
Чи так, громадо?"

„Го, го, го!"
Громада зично закричала, —
„Нам Горожана показала
Примір, як гнать ті звірі з нор!
Крешіть вогонь! Давай соломи!
Всіх живо смирних уздримо ми,
Всіх вивабимо на простор."

Ще дужше зблід комісар бідний,
Затрясся, на коліна впав.
„О, кльопа!" закричав, —
„Ше лиш сей рас, сей рас послітний
Тля мене ласку ту сропіть
І тайте спокій! Не паліть!
Втишітеся! Тотому йдіть!
Лишіть його! Не похупляйте
Мене! Як твір пітпалите,
То сакричать усі лиш те:
Комісар так касав! Ви тпайте
Лиш те, щоп він с села не втік,
А я його вісьму як свохо!
О, не ропіть міні ше тохо!
Ітіть тотому і нічого
Про те нікому не кашіть!"

Поміркувались ми. Нехай
І так! Така вже панська доля,
Що й воріг обстае за ним.
„Ну, а що-ж, пане, наша воля?"

„Ви ще не вірите?"

„Один
Бог бачить, як би раді вірить,
Та так багато вже карались
За ню, так часто помилялись,
Що хочем попереду змірить".

„О, пітна кльопа! Пітний край!"
Зітхнув комісар, звівши очі:
„Так много піт саснав і лих,
Шо й вірити в топро не хоче!
Як так, пішліть ви верховних
То старости, його спитати,
Чи я прехав в такій причині!
Та, впрочім, сам ваш пан віт нині
Не путе панщини шатати".

„Най буде й так! Як-стій пішлем
Людей до старости, щоб крем
Розвідати", ми всі сказали.
Промили рани і обвили
В комісаря, і посадили
Його на віз, і провели
Його гуртом весело, шумно
Аж за село, і прирекли
Вестись розважно і розумно.
Ми мовчки панський двір минали,
Лиш вартових дали, щоб з далі
Двора і пана стерегли.

(Дальше буде).

НА ПОМІЧ СТРАЙКУЮЧИМ В ПАСЕЙКУ, Н. ДЖ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Помимо цего, що наш відділ від початку страйку почасти помагав фінансово, висилаючи жертви просто на місце, тепер також на заклик органу „Свободи" спішить з маленькою жертвою в сумі 5 дол. з каси відділу.

Відчуваючи конечну потребу, закликаємо всі відділи Союза, щоби як найскорше поспішили зі своїми датками. Колиб кождий відділ жертвував хотяй „бідну" пятку, так як наш, то це зробилоби кілька соток, і це, можливо як раз булоб тою скалою, котрої не всилі будуть фабричні магнати переломити, але будуть змушені піддатись правильним домаганням страйкуючих робітників. Знаючи жертвенність Союзовців з минувшини, хочемо вірити, що й тепер, коли ходить о піддержку проти визискувачів, наші славні Союзовці не будуть по заді, але дадуть щиро помічну руку потребуючим.

ЗА ТОВ. „ЄДНІСТЬ", ВІД. 163:
С. Гвіздь, касієр.

МІКІС РАКС, ПА.

В справі запомоги страйкуючим пасейським ткацьким робітникам посилаємо малу запомогу, а то в сумі 6 долярів. Михаїл Плитич дав 5 долярів і Гриць Сидір 1 доляра та висилаємо на подану адресу той наш маленький даток допомоги і просимо відослати на ту ціль, яка була подана в часописі Свободі".

М. Плитич.

ДО ВІДОМА УКРАЇНСЬКОМУ ЗАГАЛОВИ.

Отцим подається до відома делеґатам, що вибрані на зборах своїх Товариств та Брацтв як також тим організаціям, що не вспіли вибрати делеґатів, що Конференція в справі допомоги страйкуючим ткачам в Пасеїку відбудеться у вівторок 24. серпня о годині 8-мій вечером в Українськім Робітничім Домі під ч. 66—68 Іст 4-та вулиця Ню Йорк.

Конференція, що мала відбутись 13. серпня, відложена з двох причин. Перше тому, що того вечера падав дощ, який перешкодив прибути деякім делеґатам, а друге — до Комітету наспіли відомости від урядників кількох Товариств, що з тих Товариствах не було нагоди вибрати делеґатів.

На зборах, що відбулись замість Конференції дня 13. серпня були присутні 20 делеґатів зі 15 Товариств і вони рішили відложити Конференцію, щоби дати змогу взяти участь ширшому загалови в так важній справі. В Ню Йорку є до 70 Товариств і треба постаратись, щоби справа допомоги страйкарам стала на порядку дня в гих Товариствах. Таке рішення внесене на цих зборах і про нього отцим повідомляємо загал.

Комітетові припоручено ужити всіх способів, щоби вести широку аґітацію та повідомити всі Товариства.

Отже Конференція відбудеться як вище зазначено 24. серпня. Не забудьте повідомити про це своїх делеґатів коли Ви їх вибрали а коли ще не вибрали, то постарайтесь вибрати на своїх зборах. Колиж не буде зборів Вашого Товариства до означеного часу, то Уряд може припоручити одному з своїх членів заступити Товариство на Конференції.

З пошаною

За Комітет:
Іван Гринчук, секретар.

СИЛА НАШОЇ ЕМІҐРАЦІЇ.

Сила нашої еміґрації полягати буде все у тім, щоби удержувати безперервно як найбільшу звязь зі старим краєм і все держати, як то кажуть — руку на живчику життя нашого народа там, у далекій нашій а так дорогій для нас Вітчині. Нічо однак не вяже нас так з Рідним Краєм і Народом, як ті часописи, що власне стоять на соборницьким становищи і власне уважають за своє завданнє піддержувати між Рідним Краєм з одного боку а з нашою іміґрацією та еміґрацією як найживійші взаємини.

І тому позволимо собі припоручити нашим людям передовсім дві часописи — дуже інтересні і подаючі много важного матеріялу і про нашу боротьбу о істнованнє в краю і про наші заходи дипломатичні і організаційні заграницею. Належить тут передовсім

„Український Прапор"

орган Президента Національної Ради д-ра Е. Петрушевича.

Та інтересна і дуже різко редаґована ґазета стоїть річно **аж одного доляра!** Тому, що уже пів року минуло — то добре, щоби наші люди складали по 50 центів і разом посилали по кілька долярів в реджістрованих листах на адресу:

„Ukrajinskyj Prapor"
Berlin-Schöneberg
Eisenachersstrasse 53 IV.
Germany, Europe.

Рівнож дуже інтересною часописею є львівська **„Рада"**, що виходить два рази на тиждень у Львові, стоїть річно лише **2½ доляра.** Найліпше, коли найдемо все нових чотирьох охочих, що дадуть по 1 долярові і 25 центів і тих пять долярів пішлемо рівнож в реджістрованім листі до Львова. Адреса: Redaction der „Rada" in Lemberg, Ringplatz 10. II, лише, що на жаль (може вже не на довго!) треба ще додати і Poland!

Зауважу ще, що „Рада" виступає дуже рішучо проти всякоо угодовства з Ляшнею і доказує, що ніякі угоди чи переговори з Ляшнею до нічого не доведуть, бо Лях ніколи в нічим не уступить, а угоди ніколи не додержить, але скаже: **„то цалком цо іннего"** і на тім конець! Лише безоглядна боротьба з тою закалою славянського племени може наш нарід виратувати від загибелі!

На тім становищи стоять і „Український Прапор" і „Рада" і тому мусимо їх всіма силами попирати, отже і ширити між нашими земляками в Америці.

К. О. (Прага).

ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ.

В часі від 25. червня до 5. липня ц. р. посли Українського Клюбу внесли м. ин. отсі інтерпеляції:

1) До міністра освіти, внутрішних справ і справедливости в справі каригідного поступовання управителя школи в Більчі, дрогобицького повіту, Франціїшка Вольфа (Козубський).

2) До мін. скарбу в справі надужить поліції при наложенні кари за саджения тютюну (Козицький).

3) До мін. освіти про невластиве поступовання управителя й учительки школи в с. Піще (Козицький).

4) До мін. внутрішних справ про безправне поступовання війта гм. Вишгород, пов. Городецького, й укарання невинних селян-Українців (Козицький).

5) До мін. освіти в справі будівлі школи в с. Галичани, гороховського повіту (Братунь).

6) До мін. внутрішних справ і освіти про незатвердження дорогочинським старостою виборів війта в Іменінській гм. і в справі каригідного політиканства учителя Швача (Козицький).

7) До мін. освіти в справі приміщення для одинокої початкової української школи ім. Шашкевича у Львові (Хруцький).

8) До міністра внутрішних справ про масові арештовання на Томашівщині з тортуруванням (Любарський).

9) До мін. внутрішних справ про усунення війта гм. Німшин п. Михайла Шпирки (Хруцький).

10) До мін. внутрішних справ і освіти про заборону тов-а „Луг" в Радехові і заказ вживання в школах терміну „український" (Назарук).

11) До мін. освіти про невластиве поступовання повітової шкільної ради в Рудках у відношенні до гр.-кат. урядів. (Хруцький).

12) До мін. внутрішних справ у справі знасилування національних прав гром. Чеха Вячеслава (Хруцький).

13) До мін. освіти про побиття учеників управителем школи в с. Печихвости, гороховського повіту (Братунь).

14) До мін. внутрішних справ в справі чинного виступу поліції з постерунку Терепіль по стороні римо-кат. клеру в його спорі з православною парафією Корощин на Підляшу, провокаційного захования і збройного нападу поліції на невинних людей (Хруцький).

15) До мін. справедливости в справі дисціплінарного засудження двох українських адвокатів за їх участь в виборчій акції (Хруцький).

16) До мін. внутрішних справ про побиття гром. м. Столина Карпа Адамчука поліцією (Братунь).

ЩО-Ж, ЧЕРГА ЗА БЕРЕГІВСЬКОЮ ҐІМНАЗІЄЮ?

Чеські „просвітителі" ніяк не вгамуються: сьогодня відбирають якийнебудь слід краєвої автономії для Підкарпатської України, завтра розшматовують українську людність, розпорошують її шляхом реформ в жупному управлінню, а ще позавтра винищують українську пресу, школи, урядовство і т. д. Нині за відомостями „Діла" прийшла черга й на українську ґімназію в Берегові. „Апетит росте підчас їжі".

Проти цього нового наступу чеських кольонізаторів виступила з протестами вся українська публичність Підкарпаття. І не дивно, чому. Ґімназія та істнує з 1919 р. і вже в 1924/25 р. мала 8 кляс і 220 учнів. Поважну скількість нових учнів з Українців було прийнято вже на новий шкільний рік (1926/27 р.) Ґімназія росла, заживаючи собі слави між населенням Підкарпаття. Та сьогодня чехізатори підносять руку і на неї. То нічого, що за урядовою-ж статистикою 1924/25 р. виходить, що Чехи мали в тому році 198 ґімназій і реальних шкіл, Німці 82, а Українці всього 4. Мало обходить їх також той факт, що одна чеська ґімназія припадає на 44.000 Чехів, одна німецька на 47.000 Німців, одна мадярська на 74.000 Мадярів, одна польська на 75.000 Поляків, а одна українська ґімназія аж на 125.000 нашого населення. Тимчасом нарід наш повинен мати, порівнюючи з чеським, що найменше 10 ґімназій.

Протести з тої нової акції чехізаторів збудили широкі українські верстви. Між иншим проти замаху на берегівську українську ґімназію батьки й родичі дітей-учнів післали протест до Шкільного Відділу Цивільної Управи Підкарпаття. В протесті сказано, що такий замах на ґімназію є по сути нехтуванням постанов ґенерального статуту, в якому сказано, що в шкільних справах законодавчу владу має сойм Підкарпатської України.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1927.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенє до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошенє буде о стільки дорожше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безусловно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які суть при відділах У. Н. Союза (если який кружок, співацке товариство і т. п. не єсть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не буде поміщуватись у календари), хотілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1927 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер виписаний на імя „Свободи", на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покриттє коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в канлендари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПРАВІДЕНС, Р. АЙ. Уряд Сестрицтва Любов, від. 177, повідомляє своїх членів і члениць, що місячний мітінґ відбудеться дня 21. серпня, в суботу, вечером о год. 7-ій, в Укр. Церковній Ґали на Пілґрім ул. Проситься членів і члениць прибути на означений час і вирівнати свої вкладки, бо зволіканнем і занедбуванием обтяжуєсь діловодство відділового секретаря. Неявившийся член або членица на мітінґу буде після статута суспіндований. — Волод. Рекрут, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 21. серпня, точно о годині 8-ій вечером в У. Н. Домі, 217 Іст 6-та ул. На зборах будуть важні справи до полагодження. Обовязком є кождого члена явитись. Пригадується інтересованим членам, щоби привели зі собою нових членів; будеться принимати до У. Н. Союза без вступного а до Братства після статута. Таксамо пригадується тим членам, котрі ще не зложили своєї жертви на будову Сиротинця У. Н. Союза, щоби на сих зборах зложили. Неявившийся член на зборах, буде караний після ухвали. — Григорій Ґалецький, предс.; Николай Марків, секр. рек.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляється членів Тов. ім. Ів. Франка, що мітінґ відбудеться в неділю, дня 22. серпня, о годині 2-ій попол. Довгуючі члени як не вирівнають вкладок, будуть суспендовані. Кождий повинен прийти, бо є важні справи до рішення. — Р. Караїм, предс.; Р. Карбівник, секр.; І. Савчин, кас.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, дня 22. серпня, о годині 1-ій пополудни в гали церковній, 645 Roosevelt Ave. Проситься кождого члена явитись на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої належитости, бо інакше будуть суспендовані. Також пригадується тим членам, котрі ще не зложили своєї жертви $1.00 на Сиротинець, щоби були ласкаві зложити її сего місяця на мітінґу дня 22. серпня. — М. Скочинець, предс.; Гр. Машлюх, кас.; І. Маркович, секр.

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, яку дописуватель написав за кілька мінут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „наглих" дописий з домаганнем „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надоложила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми, або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОТРІБНО старшого мущини до роботи, паленнє в бойлери і чищенне. Голоситися до: 193-95

Mr. K. KIRCHOW,
3239 Boulevard, Jersey City, N. J.

ПОШУКУЮ ГОСПОДИНІ до заряду дому, в віці 30 до 35 літ, може бути з одною або двома дітьми. Інтересовані зволять голоситись на слідуючу адресу: 187-93

JOSEPH KITAYCHUK,
93 Woodworth Ave., Yonkers, N. Y.

ПОШУКУЮ у важній справі СТАХА СОРОНОВІЧА з села Явчі, пов. Рогатин, Галичина. Хто би про него знав, або він сам, зволить подати свою адресу до ВАСИЛЯ СНІГУРА, 37 Lincoln St., Newark, N. J. 192-93

ПОШУКУЮ відповідного помешкання, межи улицями 19-тою а 25-ою, в околици Фермавнт, при чесній українській родині. Ласкаві повідомлення прошу слати на адресу: 192-93

A. SKRYPNYK
892 N. Bucknell St., Phila, Pa.

ПОШУКУЮ свого мужа Карпа Макарчук, полишив мене і має перебувати в Ню Йорку. Хто би про него знав, прошу зголоситися до: 192-93

Mrs. CATHERINE MAKARCHUK
55 Green St., Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКА ПАРАФІЯ св. Павла і Петра в Spring Valley, N. Y., пошукує дяко-учителя фамілійного або самотного. По інформації прошу голоситися до: 192-94

S. MOSKAL,
45 Collens Ave., Spring Valley, N. Y.

КОНКУРС.

Церков св. Арх. Михаїла в Frackville, Pa., пошукує дяко-учителя, котрий знає учити церковний хор, учити представлення і провадити парохіяльну школу. Голоситися сейчас на понизшу адресу: 192-93

NICHOLAS BUSKO,
310 S. Balliet St., Frackville, Pa.

Уряд Тов. Запор. Січи, від. 342 У. Н. Союза в Картерет, Н. Дж., пошукує свою членкиню Анастазію Плавущак. Вона має перебувати в So. Plainfield, N. J. Прошу подати свою адресу до висше згаданого уряду: John Markowicz, 23 Leick Ave., Carteret, N. J. 193

ТРИФАМІЛІЙНИЙ мурований дім дуже тано на продаж. Лише пів блока до парку. Рент $1.400. Ціна тільки $11,700. 193-95

S. KOWBASNIUK,
277 East 10th Street, near Ave. A, New York, N. Y.

ДО УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ В АМЕРИЦІ.

Талановитий і здібний орґанізатор, диріґент хору, по званню учитель, посідаючий також укінчену школу і іспит дяківський, також практику в спілці кооперативно-кредитовій, бажає виїхати негайно до Америки в тій цїли просить українські Товариства в Америці, як також приватні підприємства, при котрих мігби дістати якунебудь працю, щоби допомогли йому в узисканню дозволу на виїзд, а евентуально спровадили його до себе, або прислали засвідчення і афідевіт, потрібний до узискания дозволу на виїзд. На бажання висилаю копії свідоцтв і листи поручаючі. Володію добре в слові і письмі мовами: українською, польською, німецькою, російською, а частинно також мовою анґлійською. Ласкаві зголошення прошу слати на адресу: Михайло Волощакевич, Laszki zawiazane, pow. Rudki, Malopolska. 192-93

НА ПРОДАЖ Ґросерия і Делікатесен Стор, бизнес добре вироблений, торгуєсь від 500 до 600 долярів тижнево. Добра нагода для Українця. По адресу і інформації зайдіть до СІЧОВОГО БАЗАРУ, 34 East 7th St., New York, N. Y. 192-95

ХТО З УКРАЇНЦІВ має автоматичні пяна (пянолі) і хотівби набути гарних українських рольок (звійок), проситься писати по катальоґ. Хто подасть адресу властителя пянолі, дістане стінний календар на 1927 р. Пишіть: SICHOWY BAZAR, 34 E. 7th St., New York, N. Y. 192-97

КЕНДІ ШТОР НА РОДАЖ. Інтерес добре вироблений за послідних 15 років; приходу около 350 долярів тижнево. Ціна $2500, рент $50 разом з трома кімнатами; довгий ліз. Інтересовані зволять зголоситись до В. ГАПАНОВИЧА, 5 Belmont Ave., Newark, N. J. 186-7,92-3

НА ПРОДАЖ дім на два поверхи, 10 покоїв, стор і ґарадж, близько фабрик, нова місцевість, українська, словенська і польська околиця. Є електрика, ґаз, церкви і театри. Причина продажі: відходжу до другого бізнесу. Голоситися до властителя: M. KOZAK, Box 604, Manville, N. J. 191,3,5,7,9,01

ДЕШЕВІ ДОМИ НА ПРОДАЖ АБО ЗАМІНУ.

Нові доми на Річмонд	$ 4.800.00
1827 Брунер, 9 покоїв	5.200.00
4449 Ґрін, 6 покоїв	5.000.00
4527 N 18-та, 6 пок. і порч	6.500.00
1624 Довтон, 5 пок., гор. вода	5.000.00
2817 Белорад, 7 пок., г. вода	5.500.00
3643 Річмон, штор і 6 пок.	8.000.00
1819 Каюґа, 6 пок., порч	6.200.00
4509 17-та ул., 8 пок., порч	7.000.00
4800 Річмон, пекарня і 7 пок.	14.000.00
3008 Джудсон, 5 покоїв	3.900.00
3609 Салмон, 5 пок.	4.000.00
2704 Вененґо, 4 покої	2.800.00
2111 Брідж, штор, дві лоти	10.000.00

Много инших домів і фарм.

Даємо скору, чесну услуґу, що є лучша ґарантія чим маєток крука.

V. BOHACHEYSKI,
Real Estate Broker
4233 Germantown Ave., Phila, Pa.